

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2017 roku

Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **SSR Katarzyna Wencka**

Protokolant: **Katarzyna Pawluczuk**

po rozpoznaniu w dniu 23 października 2017 roku w (...)

sprawy z powództwa H. J. i L. J.

przeciwko B. Z. i J. N.

o ustalenie bezskuteczności umowy

I Uznaje za bezskuteczną w stosunku do powodów H. J. i L. J., którym przysługuje wierzytelność w stosunku do dłużnika R. N., stwierdzona wyrokiem Sądu Rejonowego w (...) z dnia 25 stycznia 2016 roku w sprawie sygn. akt (...) zmienionego wyrokiem Sądu Okręgowego w (...) sygn. akt (...) umowę darowizny z dnia 6 lipca 2015 roku zawartą w Kancelarii Notarialnej Notariusza M. K. w S., Repertorium (...) pomiędzy R. N. a J. N., której przedmiotem było przeniesienie na rzecz J. N. prawa własności zabudowanej nieruchomości rolnej położonej w S., gmina D., powiecie (...), województwie (...), oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha, dla której Sąd Rejonowy w (...) Zamiejskowy (...) Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w S. prowadzi księgę wieczystą (...) oraz niezabudowanej nieruchomości rolnej położonej w S., gmina D., powiecie (...), województwie (...), oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha, dla której Sąd Rejonowy w (...) Zamiejskowy (...) Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w S. prowadzi księgę wieczystą (...) oraz udziału wynoszącego 3/5 (trzy piąte) części we współwłasności niezabudowanej nieruchomości rolnej położonej w obrębie wsi S., gmina D., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha, dla której Sąd Rejonowy w (...) Zamiejskowy (...) Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w S. prowadzi księgę wieczystą (...).

II. Uznaje za bezskuteczną w stosunku do powodów H. J. i L. J., którym przysługuje wierzytelność w stosunku do dłużnika R. N., stwierdzona wyrokiem Sądu Rejonowego w (...) z dnia 25 stycznia 2016 roku w sprawie sygn. akt (...) zmienionego wyrokiem Sądu Okręgowego w (...) sygn. akt (...) umowę darowizny z dnia 6 lipca 2015 roku zawartą w Kancelarii Notarialnej Notariusza M. K. w S., Repertorium (...) pomiędzy R. N. a B. Z., której przedmiotem było przeniesienie na rzecz B. Z. udziału wynoszącego 2/5 (dwie piąte) części we współwłasności niezabudowanej nieruchomości rolnej położonej w obrębie wsi S., gmina D., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha, dla której Sąd Rejonowy w (...) Zamiejskowy (...) Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w S. prowadzi księgę wieczystą (...).

III. Zasądza od pozwanego J. N. na rzecz powodów L. J. i H. J. solidarnie kwotę 3767 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

IV. Zasądza od pozwanej B. Z. na rzecz powodów L. J. i H. J. solidarnie kwotę 3767 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

V. Nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych następujące kwoty:

- 1125 zł od pozwanego J. N.,

- 125 zł od pozwanej B. Z..

Sygn. akt I C 603/17

UZASADNIENIE

Powodowie H. J. i L. J. po ostatecznym sprecyzowaniu powództwa wnieśli o uznanie za bezskuteczną w stosunku do nich umowy darowizny z dnia 6 lipca 2015 roku zawartej pomiędzy R. N. a J. N. i B. Z. której przedmiotem było przeniesienie na rzecz J. N. prawa własności zabudowanej nieruchomości rolnej położonej w S., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha, dla której Sąd Rejonowy w (...) Zamiejskowy (...) Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w S. prowadzi księgę wieczystą (...) oraz niezabudowanej nieruchomości rolnej położonej w S., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha, dla której Sąd Rejonowy w (...) Zamiejskowy (...) Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w S. prowadzi księgę wieczystą (...) oraz przeniesienie na rzecz J. N. udziału wynoszącego 3/5, a na rzecz B. Z. udziału wynoszącego 2/5 części we współwłasności niezabudowanej nieruchomości rolnej położonej w S., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha, dla której Sąd Rejonowy w (...) Zamiejskowy (...) Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w S. prowadzi księgę wieczystą (...). Powodowie wnieśli również o zasądzenie na ich rzecz od pozwanych kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazali, że nieruchomość rolna położona w S., oznaczona numerem geodezyjnym (...) była przedmiotem sporu pomiędzy R. N. a powodami, który został zakończony wyrokiem nakazującym powodom wydanie R. N. przedmiotowej nieruchomości. W następstwie powyższego H. J. i L. J. wystąpili w dniu 12 maja 2015 roku przeciwko R. N. z powództwem o zapłatę i Sąd Rejonowy w (...) wyrokiem z dnia 25 stycznia 2016 roku wydanym w sprawie sygn. akt (...) zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w (...) sygn. akt (...) zasądził od R. N. na rzecz powodów kwotę 30.987,57 złotych. Powodowie podnieśli, że wskutek ww. darowizny R. N. stał się całkowicie niewypłacalny a fakt, że darowizny zostały dokonane w toku sprawy (...) świadczy o tym, że celem darczyńcy było uniemożliwienie powodom prowadzenia egzekucji z jego majątku w przypadku uwzględnienia przez sąd powództwa o zapłatę. Ponadto J. N. i B. Z. są dziećmi R. N., a B. Z. śledziła sprawę (...) toczącą się pomiędzy jej ojcem a powodami, przebywając na sali rozpraw w charakterze publiczności. Dodali, że obecnie R. N. utrzymuje się z renty w wysokości niewystarczającej na zaspokojenie wierzycieli (k.2-3v., 96-98).

Pozwani B. Z. i J. N. w odpowiedzi na pozew wnieśli o oddalenie powództwa w całości oraz o obciążenie powodów kosztami procesu, według norm przepisanych. Nie kwestionowali faktu otrzymania od R. N. nieruchomości wskazanych w pozwie. Podnieśli natomiast, że wskutek dokonania darowizny R. N. nie stał się niewypłacalny, gdyż otrzymuje comiesięczne świadczenia, które w sposób wystarczający zabezpieczają ewentualne roszczenia wierzycieli. Ponadto w chwili dokonywania czynności R. N. nie miał świadomości istnienia wierzytelności względem powodów w określonej kwotowo wysokości. Nie przewidywał również, że ulegnie wypadkowi, który pozbawi go możliwości zarobkowych. Skoro więc darczyńca nie miał świadomości o ewentualnym pokrzywdzeniu wierzycieli również obdarowani nie mogli o takiej świadomości wiedzieć. Pozwani wskazali, że darowizny miały na celu umożliwienie J. N., który powrócił z zagranicy, rozpoczęcie samodzielnego życia z jednoczesną opieką nad rodzicami (k.38-40, 44-46, 147-152).

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Poza sporem pozostawała okoliczność (znana Sądowi także z urzędu), że prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w (...) z dnia 30 marca 2015 roku w sprawie (...) nakazano L. J. aby opróżnił i wydał R. N. część niezabudowanej nieruchomości rolnej położonej w obrębie wsi S., gmina D., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha, dla której Sąd Rejonowy w (...) Zamiejskowy (...) Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w S. prowadzi księgę wieczystą (...). Poza sporem pozostawała również okoliczność, że w dniu 12 maja 2015 roku H. J. i L. J. wystąpili do Sądu Rejonowego w (...) z powództwem skierowanym przeciwko R. N. o zapłatę kwoty 25.581 złotych wraz z odsetkami i kosztami procesu tytułem zwrotu uiszczonej R. N. ceny nabycia ww. nieruchomości w wyniku zawarcia

nieformalnej umowy kupna. Wyrokiem z dnia 25 stycznia 2016 roku wydanym w sprawie o sygn. akt. (...), zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w (...) z dnia 24 listopada 2016 roku sygn. akt (...) zasądzono od R. N. na rzecz L. J. i H. J. kwotę 25.581 złotych wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia uprawomocnienia się wyroku, a także kwotę 2.222,98 złotych tytułem zwrotu poniesionych kosztów procesu i kwotę 2700 złotych tytułem zwrotu poniesionych kosztów postępowania odwoławczego (akta sprawy (...)).

Nie było kwestionowanym, że R. N. wraz z żoną Z. N. na zasadzie wspólności ustawowej małżeńskiej byli właścicielami niezabudowanej nieruchomości rolnej położonej w S., gmina D., powiecie (...), województwie (...), oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha, dla której Sąd Rejonowy w (...) Zamiejskowy (...) Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w S. prowadzi księgę wieczystą (...). Powyższe potwierdzają dokumenty zgromadzone w aktach księgi wieczystej (k.104-113 i k. 134). Bezsprzeczne było również, że R. N. był właścicielem zabudowanej nieruchomości rolnej położonej w S., gmina D., powiecie (...), województwie (...), oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha, dla której Sąd Rejonowy w (...) Zamiejskowy (...) Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w S. prowadzi księgę wieczystą (...). Powyższe potwierdzają akta i dokumenty księgi wieczystej (...) (k.114-120 i k. 133). Nie stanowił również przedmiotu sporu fakt, że R. N. był właścicielem niezabudowanej nieruchomości rolnej położonej w obrębie wsi S., gmina D., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha, dla której Sąd Rejonowy w (...) Zamiejskowy (...) Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w S. prowadzi księgę wieczystą (...) (k.132).

W dniu 6 lipca 2015 roku R. N. i Z. N. zawarli z pozwanym - synem J. N. umowę darowizny w formie aktu notarialnego sporządzonego przez notariusza M. K. prowadzącą Kancelarię Notarialną w S. repertorium (...), na podstawie której darowali J. N. własność niezabudowanej nieruchomości rolnej położonej w S., gmina D., powiecie (...), województwie (...), oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha, dla której Sąd Rejonowy w (...) Zamiejskowy (...) Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w S. prowadzi księgę wieczystą (...). Ponadto na podstawie umowy darowizny w formie aktu notarialnego sporządzonego przez notariusza M. K. prowadzącą Kancelarię Notarialną w S., repertorium (...) R. N. darował synowi J. N. własność zabudowanej nieruchomości rolnej położonej w S., gmina D., powiecie (...), województwie (...), oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha, dla której Sąd Rejonowy w (...) Zamiejskowy (...) Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w S. prowadzi księgę wieczystą (...) oraz udział wynoszący 3/5 części we współwłasności niezabudowanej nieruchomości rolnej położonej w obrębie wsi S., gmina D., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha, dla której Sąd Rejonowy w (...) Zamiejskowy (...) Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w S. prowadzi księgę wieczystą (...). Umową z dnia 6 lipca 2015 roku sporządzoną w formie aktu notarialnego repertorium (...) R. N. darował także córce B. Z. udział wynoszący 2/5 części we współwłasności niezabudowanej nieruchomości rolnej położonej w obrębie wsi S., gmina D., oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni (...) ha, dla której Sąd Rejonowy w (...) Zamiejskowy (...) Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w S. prowadzi księgę wieczystą (...) (akt notarialny Rep. A nr (...) k.121 – 124).

Z uwagi na brak dobrowolnego spełnienia przez R. N. świadczenia wynikającego z wyroku Sądu Rejonowego w (...) z dnia 25 stycznia 2016 roku wydanego w sprawie o sygn. akt. (...), zmienionego wyrokiem Sądu Okręgowego w (...) z dnia 24 listopada 2016 roku, wydanym w sprawie (...) powodowie w dniu 6 kwietnia 2017 roku (data wpływu do organu egzekucyjnego) złożyli wniosek o wszczęcie egzekucji wobec R. N. na podstawie ww. tytułów wykonawczych. Komornik Sądowy działający przy Sądzie Rejonowym w (...) R. J. w toku postępowania w sprawie (...) dokonał zajęcia 1/4 części kwoty otrzymywanej przez R. N. renty i wezwał (...) w B. do potrącania zajętej wierzytelności dłużnika, aż do zaspokojenia egzekwowanej należności oraz kosztów egzekucyjnych. Wskutek powyższego (...) w B. w dniach 23.05.2017r i 21.06.2017r. przekazał Komornikowi kwoty po 269,47 zł, natomiast w dniach 21.07.2017r i 23.08.2017 kwoty po 166,89 złotych. Ponadto organ egzekucyjny ustalił, że R. N. jest właścicielem udziału wynoszącego 3/32 we współwłasności nieruchomości położonej w S. oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni 0,1825 ha. Powodowie zobowiązani do wypowiedzenia się czy wnoszą o wszczęcie egzekucji z nieruchomości wskazali, że nie wnoszą o egzekucję z udziału w nieruchomości (akta sprawy (...)).

Pozew w niniejszej sprawie został złożony do Sądu Rejonowego w (...) w dniu 12 kwietnia 2017 roku. Powodowie twierdzili, że umowy darowizny z dnia 6 lipca 2015 sporządzone w formie aktu notarialnego przez notariusza M. K. prowadzącą Kancelarię Notarialną w S. repertorium (...) winny być uznane za bezskuteczne w stosunku do nich, gdyż

zostały dokonane z pokrzywdzeniem powodów, czego R. N. miał świadomość, a obdarowani o powyższym wiedzieli. Pozwani wskazywali natomiast, że zawarcie umów było wynikiem uzgodnień rodzinnych i miało na celu umożliwienie J. N., który powrócił z zagranicy, rozpoczęcie samodzielnego życia z jednoczesną opieką nad rodzicami.

W ocenie Sądu powództwo zasługiwało na uwzględnienie w świetle przepisów o ochronie wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika zawartych w art. 527 – 534 k.c. Żądanie pozwu sprowadzało się do udzielenia ochrony wierzycielowi, poprzez uznanie za bezskuteczną umowy darowizny nieruchomości zawartej pomiędzy dłużnikiem R. N. i jego żoną a pozwanym J. N. oraz R. N. a pozwaną B. Z. i w konsekwencji uzyskanie możliwości zaspokojenia powodów H. J. i L. J. z nieruchomości, które uprzednio stanowiły przedmiot współwłasność dłużnika wraz z jego małżonką.

Celem przepisów art. 527 – 534 k.c. jest ochrona interesów wierzyciela na wypadek niełojalnego (czy wręcz nieuczciwego) postępowania dłużnika, który z pokrzywdzeniem wierzyciela wyzbywa się składników swego majątku na rzecz osób trzecich lub majątek ten obciąża, zaciągając kolejne zobowiązania i w ten sposób stwarza lub pogłębia stan swojej niewypłacalności. Ochrona ta polega na możliwości zaskarżenia przez wierzyciela krzywdzącej go czynności prawnej celem uznania tej czynności za bezskuteczną względem niego. Na skutek uwzględnienia tego żądania przez sąd wierzyciel uzyskuje możliwość dochodzenia zaspokojenia od osoby trzeciej, będącej stroną czynności prawnej uznanej za bezskuteczną wobec skarżącego, z ograniczeniem do przedmiotów majątkowych, które wskutek zaskarżonej czynności wyszły z majątku dłużnika lub do niego nie weszły. Zgodnie z przepisem art. 527 § 1 – 3 k.c. gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć (§ 1). Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności (§ 2). Jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (§ 3). Na podstawie przepisu art. 528 k.c. jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Przepis art. 529 k.c. stanowi, iż jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny. Przepisy artykułów poprzedzających stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy dłużnik działał w zamiarze pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli. Jeżeli jednak osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową odpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną tylko wtedy, gdy osoba trzecia o zamiarze dłużnika wiedziała (art. 530 k.c.). Uznania czynności prawnej dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli za bezskuteczną nie można żądać po upływie lat pięciu od daty tej czynności (art. 534 k.c.).

W związku z powyższym przesłankami skargi pauliańskiej są:

1. istnienie wierzytelności,
2. dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią,
3. pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika,
4. dokonanie przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela,
5. uzyskanie wskutek tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią,
6. działanie osoby trzeciej w złej wierze.

Ciężar udowodnienia istnienia tych przesłanek spoczywał na powodach jako wierzycielach (art. 6 k.c.). Przedmiotem ochrony skargi pauliańskiej jest wierzytelność pieniężna istniejąca i zaskarżalna w chwili dokonania zaskarżonej czynności i wytoczenia powództwa. Wierzytelność ta nie musi natomiast być ani wymagalna w chwili wytoczenia powództwa, ani stwierdzona wyrokiem. Celem skargi pauliańskiej jest rozszerzenie uprawnienia wierzyciela do przymusowego zaspokojenia wierzytelności z majątku dłużnika o możliwość prowadzenia egzekucji dla zaspokojenia wierzytelności z określonych przedmiotów, które w następstwie czynności prawnej, wskutek której stał się on niewypłacalny lub stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż był uprzednio, weszły w skład majątku osoby trzeciej. Skarga pozwala zatem na przeciwdziałanie powyższym skutkom tej czynności i zarazem wzmacnia ochronę wierzytelności (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 18 listopada 2015 roku, I ACa 604/15, LEX nr 1950436). Czynność prawna dłużnika może być zaskarżona tylko wówczas, jeżeli została „dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli”, przez co ustawa rozumie stan opisany w § 2 art. 527 k.c., czyli niewypłacalność względnie pogłębienie stanu niewypłacalności dłużnika. Chodzi tu o „niewypłacalność dłużnika”, czyli najogólniej mówiąc, aktualny brak możliwości wywiązania się z zobowiązań finansowych. Oznacza to taki obiektywny stan majątku dłużnika, wykazany wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi, w których egzekucja prowadzona zgodnie z przepisami k.p.c. nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej przeciwko temu dłużnikowi. Dla oceny działania dłużnika w tym zakresie nie jest istotny zamiar pokrzywdzenia wierzycieli, lecz wystarcza świadomość dłużnika, że dokonana przez niego czynność może spowodować dla ogółu wierzycieli niemożność zaspokojenia. Świadomość ta musi istnieć w chwili dokonania zaskarżonej czynności. Należy pokreślić, że nie musi być ona wynikiem wyłącznie stanu niewypłacalności dłużnika w chwili dokonania czynności (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2008 roku, sygn. V CSK 381/07, LEX nr 627266). Dłużnik działa ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, jeżeli ma rozeznanie co do tego, że w następstwie dokonanej przezeń czynności ucierpi materialny interes wierzyciela, zazwyczaj poprzez wyzbycie się w całości lub w części majątku nadającego się do egzekucji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2007 roku, sygn. V CSK 77/07, LEX nr 611455).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że R. N. z uwagi na skierowanie przeciwko niemu w dniu 12 maja 2015 roku powództwa o zapłatę, dokonując w dniu 6 lipca 2015 roku umowy darowizny z pozwanymi musiał mieć świadomość, iż działa z pokrzywdzeniem powodów jako wierzycieli. Do przyjęcia świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli, o którą chodzi w art. 527 § 1 k.c., wystarczy bowiem by dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności (por. wyrok Sądu Apelacyjnego z Poznania z dnia 12 maja 2005 r., sygn. I ACa 1764/04, OSA 2006/3/8). Z ustalonego w sprawie stanu faktycznego jednoznacznie wynika, iż po dokonaniu darowizny zaspokojenie z majątku dłużnika R. N. nie było możliwe, co skutkuje przyjęciem stanu niewypłacalności po jego stronie w tej dacie i zastosowaniem domniemania z art. 529 k.c. Przez niewypłacalność w rozumieniu art. 527 § 2 rozumie się bowiem aktualny brak możliwości wywiązania się przez dłużnika z zobowiązań finansowych (wyr. SN z 19 września 1998r, III CKN 612/97). Jak wynika z ustaleń organu egzekucyjnego w sprawie (...) w majątku dłużnika nie pozostały składniki wystarczające do zaspokojenia wierzycieli. Z uwagi na strony umowy darowizny z dnia 6 lipca 2015 roku – rodzice – dzieci, nie ulega wątpliwości, że były to osoby pozostające w bliskim stosunku, co z kolei pozwalało na zastosowanie domniemania, iż pozwani wiedzieli, że R. N. działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Wprowadzone na podstawie art. 527 § 3 k.c. domniemanie prawne stanowi istotne ułatwienie dowodowe. Nie da się go odczytać inaczej, jak tylko nakazanie przez ustawodawcę przyjęcia, bez konieczności dowodzenia tego przez wierzyciela, że osoba trzecia pozostająca w bliskim stosunku z dłużnikiem wiedziała o istnieniu długu oraz konsekwencjach dokonywanej czynności dla możliwości zaspokojenia się przez wierzyciela (art. 527 § 2 k.c.). Zaskarżenie czynności dokonanej wobec osób bliskich, powoduje zatem odwrócenie ciężaru dowodowego. Wierzyciel w tym wypadku obowiązany jest tylko do wykazania stosunku bliskości, a rzeczą osoby trzeciej jest wykazanie w drodze przeciwdowodu, że nie miał wiedzy o działaniu dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 21 lutego 2014 roku, I ACa 463/13, LEX nr 1437873). W niniejszej sprawie pozwani nie przedstawili takiego przeciwdowodu. W konsekwencji podnoszona przez nich okoliczność, że do zawarcia umowy darowizny doszło w wyniku realizacji wcześniejszych rodzinnych ustaleń nie mogła prowadzić do obalenia domniemania z przepisu art. 527 § 3 k.c. Wymaga podkreślenia,

że pozwani znali sytuację majątkową dłużnika, jak również zakres ciążących na nim zobowiązań wobec powoda. Na skutek zawartej umowy darowizny pozwani uzyskali korzyść majątkową w postaci prawa własności nieruchomości.

O istnieniu pokrzywdzenia można natomiast mówić, gdy porównanie wartości sprzedanego (darowanego) prawa i wysokości niespłaconych wierzytelności przysługujących przeciwko dłużnikowi, prowadzi do wniosku o niemożności zaspokojenia się powoda chociażby w części. Niewypłacalność dłużnika należy oceniać nie według chwili dokonania czynności prawnej dłużnika z osobą trzecią, lecz według chwili jej zaskarżenia (czyli wystąpienia z żądaniem uznania bezskuteczności czynności prawnej), a także według chwili wyrokowania. O ile bowiem świadomość pokrzywdzenia musi istnieć w chwili zdziałania czynności prawnej przez dłużnika, o tyle przesłanka niewypłacalności musi istnieć w dacie zaskarżenia czynności prawnej (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 8 lipca 2015 roku, I ACa 69/15, LEX nr 1789952). Tytuł wykonawczy w postaci prawomocnego wyroku w sprawie sygnatura akt (...), zmieniony wyrokiem w sprawie sygnatura akt (...), zgodnie z treścią art. 365 § 1 k.p.c., wiąże nie tylko strony i sąd, który go wydał, lecz również inne sądy. Oznacza to, że sąd rozpoznający niniejszą sprawę ze skargi pauliańskiej był związany tymi tytułami i w konsekwencji uwzględnił ich treść wskazującą, że powodom jako wierzycielom przysługuje wobec dłużnika R. N. skonkretyzowana wierzytelność.

Okoliczność, że organ egzekucyjny w toku postępowania (...) od maja 2017 roku zajął ¼ część uzyskiwanej przez dłużnika renty nie mogła prowadzić do dokonania odmiennych ustaleń w kontekście zasadności powództwa. Bezzasadny był więc wniosek pełnomocnika pozwanych zażądanie informacji od komornika o wysokości ściągniętej kwoty. Do odmiennych ustaleń nie doprowadziłoby również przesłuchanie pozwanych w charakterze stron procesu. Okoliczności sporne w niniejszym procesie zostały bowiem dostatecznie wyjaśnione treścią zgromadzonych w aktach niniejszej sprawy i dołączonych akt sprawy (...) oraz (...) dokumentów. Dopuszczenie dowodu z przesłuchania stron nie było więc konieczne i spowodowałoby jedynie zwłokę w postępowaniu, tym bardziej, że pozwana B. Z. miałaby być przesłuchana w drodze pomocy sądowej przez Sąd Rejonowy w Ż.

Na marginesie należy również dodać, że do odmiennych ustaleń w zakresie zasadności powództwa – poprzez uznanie za bezskuteczną całej czynności – nie mogła prowadzić okoliczność, że żona R. Z. N. nie była i nie jest dłużnikiem powodów. Aktualnie ugruntowany jest w judykaturze pogląd, że wierzyciel, którego dłużnikiem jest jeden z małżonków, może żądać na podstawie art. 527 § 1 k.c. uznania za bezskuteczną czynności prawnej dokonanej przez obu małżonków i dotyczących ich majątku wspólnego, gdy małżonek dłużnika nie wyraził zgody na zaciągnięcie zobowiązania w myśl art. 41 § 1 k.r.o. [por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2011 roku, III CZP 15/11 (OSNC 2012/1/1) i III CZP 19/11 (OSNC2011/12/132)].

Podsumowując, na podstawie analizy zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego należy stwierdzić, że darowizny z dnia 6 lipca 2015 sporządzone w formie aktu notarialnego przez notariusza M. K. prowadzącą Kancelarię Notarialną w S., repertorium (...) zawarte pomiędzy R. N. i Z. N. a J. N. i B. Z. jako osobami pozostającymi w bliskim stosunku, zostały dokonane przez R. N. ze świadomością pokrzywdzenia powodów jako wierzycieli i doprowadziły do niewypłacalności dłużnika. Z uwagi na wytoczenie przez powodów procesu w dniu 14 maja 2015 roku w sprawie (...), nie może być kwestionowanym, że R. N. miał świadomość, że w przypadku wydania dla niego niekorzystnego wyroku będzie dłużnikiem powodów. Tym bardziej, że od kilku lat toczyły się między powodami a R. N. procesy sądowe, między innymi o wydanie nieruchomości o sygn. akt (...), czy o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli o sygn. akt (...). Zawierając umowę darowizny z synem i córką w dniu 6 lipca 2015 roku już w toku sprawy (...) R. N. miał również świadomość, że utrudni to, a nawet uniemożliwi egzekucję jego ewentualnemu przyszłemu wierzycielowi i spowoduje jego niewypłacalność. Obecnie R. N. przebywa w Zakładzie (...) (...) w S.. Wymaga całodobowej opieki z uwagi na niedowład czterokończynowy, bez kontaktu słownego (k- 92). Pozwani w toku procesu nie zaspokoiili powodów jako wierzycieli oraz nie wskazali mienia dłużnika wystarczającego do zaspokojenia powoda (art. 533 k.c.). Strona powodowa wykazała tym samym, że przysługująca jej wierzytelność nie może zostać zaspokojona z majątku dłużnika w konsekwencji zaskarżonej czynności prawnej przez niego zdziałanej.

Reasumując, na podstawie powołanych przepisów Sąd orzekł jak w punkcie I i II sentencji wyroku określając wierzytelność, której ochronie ma służyć orzeczenie.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu oraz na podstawie § 2 pkt. 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2016, poz. 1800 ze zm.), a także części IV załącznika do ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U.2016.1827 t.j.). Na koszty poniesione przez każdego z powodów składała się opłata od pozwu w kwocie 150 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3617 zł.

Jednocześnie Sąd na mocy 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim od pozwanego J. N. kwotę 1125 zł, natomiast od pozwanej B. Z. kwotę 125 zł tytułem nieuiszczonej w sprawie opłaty sądowej od pozwu, od której powodowie zostali zwolnieni mocą postanowienia z dnia 9 maja 2017 roku.